

Cauza C-119/20**Cerere de decizie preliminară****Data depunerii:**

28 februarie 2020

Instanța de trimitere:

Augstākā tiesa (Senāts) (Letonia)

Data deciziei de trimitere:

24 februarie 2020

Reclamantă în primă instanță și recurentă în recurs:

Līga Šenfelde

Cealaltă parte din procedură:

Lauku atbalsta dienests

[omissis]

Administratīvo lietu departaments [Departamentul pentru cauze administrative]

Latvijas Republikas Senāts [Curtea Supremă a Republicii Letonia]**HOTĂRÂRE**

Riga, 24 februarie 2020

[omissis] [compunerea instanței de trimitere]

a examinat în cadrul procedurii scrise recursul declarat de Līga Šenfelde (*la cererea recurentei, numele său nu este anonimizat, ci este transcris integral*) împotriva hotărârii pronunțate la 29 septembrie 2017 de Administratīvā apgabaltiesa [Curtea Administrativă Regională, Letonia] în procedura de contencios administrativ declanșată prin acțiunea formulată de Līga Šenfelde, prin care aceasta a solicitat obligarea Lauku atbalsta dienests [Serviciul de sprijin pentru mediul rural] la emiterea unui act administrativ favorabil [acesteia], prin care să aprobe proiectul [omissis] „ZS «Purenes» pārņemšana un attīstība” („Achiziționarea și dezvoltarea exploatației agricole «Purenes»”).

Obiectul procedurii principale și situația de fapt relevantă

[1] La 5 octombrie 2015, reclamanta [în primă instanță și recurentă în recurs, denumită în continuare „recurenta”] a formulat o cerere de aprobare a unui proiect în cadrul submăsurii 6.3 din cadrul măsurilor de dezvoltare a exploatațiilor agricole și a întreprinderilor, ([în cadrul rubricii] „Sprijin pentru înființarea de întreprinderi prin dezvoltarea fermelor mici”, denumit în continuare „sprijinul pentru înființarea de întreprinderi”). La 15 ianuarie 2016, Lauku atbalsta dienests [Serviciul de sprijin pentru mediul rural] a aprobat proiectul respectiv.

La 27 iulie 2016, recurenta a achiziționat ferma „Purenes”.

La 23 august 2016, recurenta a formulat o cerere de aprobare a proiectului [omissis] „Achiziționarea și dezvoltarea fermei «Purenes»” în cadrul submăsurii 6.1 („Sprijin acordat tinerilor fermieri pentru înființarea de întreprinderi”, denumit în continuare „sprijinul pentru tinerii fermieri”). În perioada respectivă, recurenta a continuat să desfășoare activitățile prevăzute în cadrul submăsurii 6.3.

Prin decizia din 6 ianuarie 2017, Lauku atbalsta dienests [Serviciul de sprijin pentru mediul rural] a respins cererea de acordare a sprijinului pentru tinerii fermieri, invocând faptul că, la 15 ianuarie 2016, fusese aprobat proiectul recurentei prin care aceasta primise un sprijin pentru înființarea de întreprinderi. Potrivit Lauku atbalsta dienests [Serviciul de sprijin pentru mediul rural], Regulamentul (UE) nr. 1305/2013 al Parlamentului European și al Consiliului din 17 decembrie 2013 privind sprijinul pentru dezvoltare rurală acordat din Fondul european agricol pentru dezvoltare rurală (FEADR) și de abrogare a Regulamentului (CE) nr. 1698/2005 al Consiliului (denumit în continuare „Regulamentul nr. 1305/2013”) prevede că exploatațiile care primesc sprijin sunt incluse în diverse categorii și ajutoarele nu se pot cumula. În opinia sa, această concluzie rezultă de asemenea din cuprinsul punctului 1 din Ministru kabineta [OR 2] 2015.gada 9.jūnija noteikumi Nr. 292 „Valsts un Eiropas Savienības atbalsta piešķiršanas kārtība pasākuma «Lauku saimniecību un uzņēmējdarbības attīstība» apakšpasākumā “Atbalsts uzņēmējdarbības uzsākšanai, attīstot mazās lauku saimniecības” [Decretul nr. 292 al Consiliului de Miniștri din 9 iunie 2015 privind dispozițiile referitoare la procedura de acordare a sprijinului național și din partea Uniunii Europene din cadrul submăsurii „Sprijin pentru înființarea de întreprinderi prin dezvoltarea fermelor mici” din cadrul măsurii „Dezvoltarea exploatațiilor agricole și a întreprinderilor”) (denumit în continuare „Decretul nr. 292”) și din cuprinsul punctului 1 din Ministru kabineta 2015.gada 16.jūnija noteikumi Nr. 323 „Valsts un Eiropas Savienības atbalsta piešķiršanas kārtība pasākuma «Lauku saimniecību un uzņēmējdarbības attīstība» apakšpasākumam «Atbalsts jaunajiem lauksaimniekiem uzņēmējdarbības uzsākšanai»” [Decretul nr. 323 al Consiliului de Miniștri din 16 iunie 2015 privind dispozițiile referitoare la procedura de acordare a sprijinului național și din partea Uniunii Europene din cadrul submăsurii „Sprijin acordat tinerilor fermieri pentru înființarea de

întreprinderi” din cadrul măsurii „Dezvoltarea exploatațiilor agricole și a întreprinderilor”) (denumit în continuare „Decretul nr. 323”), care prevăd o plată unică în ceea ce privește sprijinul pentru tinerii fermieri și sprijinul pentru înființarea de întreprinderi. Potrivit Lauku atbalsta dienests [Serviciul de sprijin pentru mediul rural], în cadrul [aceleiași] măsuri, solicitantul poate primi fie sprijinul pentru înființarea de întreprinderi, fie pe cel pentru tinerii fermieri.

Lauku atbalsta dienests [Serviciul de sprijin pentru mediul rural] arată că, în conformitate cu Programul de dezvoltare rurală convenit cu Comisia Europeană, un stat membru are posibilitatea să respingă aplicarea cumulului în ceea ce privește un fermier, în cazul în care nu s-a respectat ordinea privind cumulul prevăzută în Programul de dezvoltare rurală. Din considerațiile serviciului respectiv rezultă că nu este permis să se solicite inițial sprijinul pentru înființarea de întreprinderi și, ulterior, cel pentru tinerii fermieri, deoarece în acest mod nu se respectă condiția privind instalarea inițială sau achiziționarea exploatației.

[2] Nefiind de acord cu această decizie, recurenta a atacat-o în instanță. Administratīvā rajona tiesa [Tribunalul Administrativ Districtual, Letonia] și Administratīvā apgabaltiesa [Curtea Administrativă Regională] au respins cererile acesteia.

Instanțele menționate au împărțit opinia Lauku atbalsta dienests [Serviciul de sprijin pentru mediul rural] și au concluzionat de asemenea că, din obiectivele prezentate în proiecte, rezulta că cel de al doilea constituia o urmare a îndeplinirii obiectivului urmărit prin primul. În consecință, nu se putea aprecia că se îndeplinea obiectivul sprijinului pentru tinerii fermieri, constând în sprijinirea tinerilor care se instalează pentru prima dată la o fermă. Acordarea sprijinului tinerilor fermieri ar încălca regula privind plata unică. O interpretare coroborată a dispozițiilor Decretului nr. 292, ale Decretului nr. 323 și ale Regulamentului nr. 1305/2013 nu evidențiază faptul că legiuitorul ar urmări să acorde două ajutoare aceluiasi solicitant. Conform punctului 22 din Decretul nr. 323, Lauku atbalsta dienests [Serviciul de sprijin pentru mediul rural] apreciază calitatea planului de afaceri și concordanța dintre investiții și obiectivele urmărite, precum și caracterul proporțional al obiectivelor în raport cu valoarea totală a sprijinului și se asigură că sprijinul se acordă în cel mai eficient mod. Acordarea sprijinului de două ori pentru același obiectiv nu ar putea fi considerată o utilizare proporțională a fondurilor în raport cu alți solicitanți. Conform dispozițiilor Decretului nr. 323, pentru a primi un sprijin pentru tinerii fermieri, solicitantul trebuie să se instaleze pentru prima dată la o fermă (sau să o achiziționeze ori să o moștenească) în calitate de titular al acesteia. În schimb, conform dispozițiilor Decretului nr. 292, sprijinul pentru înființarea de întreprinderi se acordă pentru dezvoltarea fermelor deja existente. De asemenea, punctul 1 din ambele decrete prevede că sprijinul se acordă sub forma unei plăți unice. Aceasta presupune că sprijinul poate fi acordat o singură dată în cursul unei activități economice, deoarece formele de sprijin sunt concepute ca un stimulent unic pentru a facilita dezvoltarea fermelor mici.

[3] Recurenta a declarat recurs, prin care a invocat că instanțele au interpretat în mod incorect, printre altele, dispozițiile Regulamentului nr. 1305/2013. În opinia sa, primirea sprijinului aferent fiecăreia dintre submăsuri este reglementată de norme juridice diferite și limitarea conform căreia nu se poate primi sprijin decât o dată se referă numai la fiecare submăsură specifică. Potrivit recurente, cei care beneficiază de sprijinul pentru înființarea de întreprinderi pot solicita sprijinul pentru tinerii fermieri, deoarece este în mod logic în concordanță cu obiectivele de dezvoltare a afacerilor faptul că dintr-o întreprindere mică se poate dezvolta o întreprindere mai mare.

[4] Prin urmare, în prezenta cauză se ridică problema dacă recurenta poate primi un singur sprijin sau dacă are dreptul la ambele.

[OR 3]

Reglementările naționale și ale Uniunii Europene relevante

[5] Reglementarea Uniunii Europene:

[5.1] Articolul 19 din Regulamentul (UE) nr. 1305/2013 al Parlamentului European și al Consiliului din 17 decembrie 2013 privind sprijinul pentru dezvoltare rurală acordat din Fondul european agricol pentru dezvoltare rurală (FEADR) și de abrogare a Regulamentului (CE) nr. 1698/2005 al Consiliului:

[...](1) Sprijinul acordat în cadrul acestei măsuri constă în:

(a) ajutor la înființarea întreprinderii pentru:

(i) tinerii fermieri;

[...]

(iii) dezvoltarea fermelor mici;

[...]

(2) Sprijinul prevăzut la alineatul (1) litera (a) punctul (i) se acordă tinerilor fermieri.

[...]

Sprijinul prevăzut la alineatul (1) litera (a) punctul (iii) se acordă fermelor mici, astfel cum sunt definite de statele membre.

(4) [...]

Pentru tinerii fermieri care beneficiază de sprijinul prevăzut la alineatul (1) litera (a) punctul (i), planul de afaceri prevede ca tânărul fermier să respecte articolul 9

din Regulamentul (UE) nr. 1307/2013 referitor la fermieri activi, în termen de 18 luni de la data stabilirii.

Statele membre definesc praguri superioare și inferioare pentru a permite exploatațiilor agricole să aibă acces la sprijinul acordat în temeiul alineatului (1) litera (a) punctele (i) și (iii). Pragul inferior stabilit pentru sprijinul prevăzut la alineatul (1) litera (a) punctul (i) este mai ridicat decât pragul superior stabilit pentru sprijinul prevăzut la alineatul (1) litera (a) punctul (iii). Sprijinul este limitat la exploatațiile care intră sub incidența definiției microîntreprinderilor și a întreprinderilor mici.

[...][”]

[5.2] Punctul [35]29) [din secțiunea 2.4 („Definiții”) din Orientările Uniunii Europene privind ajutoarele de stat în sectoarele agricol și forestier și în zonele rurale pentru perioada 2014-2020 prevede că „tânăr fermier” înseamnă o persoană cu vârsta de până la 40 de ani la data depunerii cererii de ajutor, care deține competențele și calificările profesionale adecvate și care se stabilește pentru prima dată într-o exploatație agricolă ca șef al respectivei exploatații.

[6] Reglementarea națională

[6.1] Decretul nr. 292 al Consiliului de Miniștri din 9 iunie 2015 privind dispozițiile referitoare la procedura de acordare a sprijinului național și din partea Uniunii Europene din cadrul submăsurii „Sprijin pentru înființarea de întreprinderi prin dezvoltarea fermelor mici” din cadrul măsurii „Dezvoltarea exploatațiilor agricole și a întreprinderilor”.

Punctul 1: [„]Prezentele dispoziții stabilesc procedura de acordare a sprijinului național și din partea Uniunii Europene din cadrul submăsurii «Sprijin pentru înființarea de întreprinderi prin dezvoltarea fermelor mici», din cadrul măsurii «Dezvoltarea exploatațiilor agricole și a întreprinderilor», *sub forma unei plăți unice.*[”]

Punctul 20: [„]În cursul unei perioade de programare, solicitantul sprijinului poate primi o singură dată sprijinul menționat în prezentele dispoziții.[”]

[OR 4]

[6.2] Decretul nr. 323 al Consiliului de Miniștri din 16 iunie 2015 privind dispozițiile referitoare la procedura de acordare a sprijinului național și din partea Uniunii Europene din cadrul submăsurii „Sprijin acordat tinerilor fermieri pentru înființarea de întreprinderi” din cadrul măsurii „Dezvoltarea exploatațiilor agricole și a întreprinderilor”.

Punctul 1: [„]Prezentele dispoziții stabilesc procedura de acordare a sprijinului național și din partea Uniunii Europene din cadrul submăsurii «Sprijin acordat tinerilor fermieri pentru înființarea de întreprinderi», din cadrul măsurii

«Dezvoltarea exploatațiilor agricole și a întreprinderilor», *sub forma unei plăți unice.*»]

Motive pentru care instanța de trimitere are îndoieli cu privire la interpretarea dreptului Uniunii

[7] Din explicațiile oferite de Lauku atbalsta dienests [Serviciul de sprijin pentru mediul rural], care au fost susținute de asemenea de instanțele inferioare, rezultă că un fermier își pierde calitatea de „tânăr fermier” pentru simplul fapt că a primit înainte cu doi ani sprijinul pentru dezvoltarea fermelor mici, prevăzut la articolul 19 alineatul (1) litera (a) liniuța (iii) din regulament.

Senāts [Curtea Supremă, Letonia] are îndoieli cu privire la aspectul dacă această împrejurare este suficientă pentru a justifica pierderea calității respective.

[8] Regulamentul de punere în aplicare (UE) nr. 808/2014 al Comisiei din 17 iulie 2014 de stabilire a normelor de aplicare a Regulamentului (UE) nr. 1305/2013 al Parlamentului European și al Consiliului privind sprijinul pentru dezvoltare rurală acordat din Fondul european agricol pentru dezvoltare rurală (FEADR) (denumit în continuare „Regulamentul nr. 808/2014”) prevede la articolul 11 combinarea măsurilor, însă dispoziția respectivă nu stipulează în mod expres combinarea măsurilor la care se referă articolul 19 alineatul (1) din Regulamentul nr. 1305/2013 și nici nu stabilește o eventuală putere discreționară a statului membru în vederea impunerii unor posibile restricții privind primirea de ajutoare atunci când acestea se referă la o singură măsură.

În observațiile sale cu privire la recurs, Lauku atbalsta dienests [Serviciul de sprijin pentru mediul rural] subliniază că, în conformitate cu obligația prevăzută la articolul 10 din Regulamentul nr. 1305/2013, Letonia a convenit cu Comisia Europeană un document de programare (Programul de dezvoltare rurală în Letonia) pentru anii 2014-2020 (disponibil pe site-ul internet al Ministerului Agriculturii: <https://www.zm.gov.lv/zemkopibas-ministrija/statiskas-lapas/latvijas-lauku-attistibas-programma-2014-2020-gadam?id=6426#jump>). În opinia sa, din conținutul documentului respectiv se poate deduce că Letonia nu a optat pentru permiterea cumulului între submăsurile 6.1 și 6.3. Lauku atbalsta dienests [Serviciul de sprijin pentru mediul rural] atrage atenția asupra punctului 8.2.5.3.1.11 (condiția privind cumulul prevăzută la pagina 276 din documentul în cauză) și a punctului 8.2.5.3.2.11 (condiția privind cumulul prevăzută la pagina 283 din documentul în cauză) din programul menționat. În vederea elaborării Programului pentru anii 2014-2020, s-a aplicat principiul conform căruia sunt eligibile numai activitățile specificate în documentul respectiv, iar nu și cele care nu sunt menționate în acesta.

Potrivit Senāts [Curtea Supremă, Letonia], nu este clar dacă dreptul Uniunii permite unui stat membru să adopte o reglementare conform căreia un fermier nu poate beneficia de sprijinul prevăzut la articolul 19 alineatul (1) litera (a) liniuța

(i) din regulament în cazul în care a beneficiat de sprijinul prevăzut la liniuța (iii) a aceleiași dispoziții. În consecință, există îndoieli cu privire la interpretarea corectă a reglementării relevante a Uniunii Europene.

[9] Senāts [Curtea Supremă, Letonia] subliniază de asemenea că, din observațiile prezentate de Lauku atbalsta dienests [Serviciul de sprijin pentru mediul rural], rezultă că împrejurarea că, la momentul depunerii cererii, valoarea totală a sprijinului solicitat și a celui primit anterior depășea limita maximă (40 000 de euro), nu poate justifica în sine refuzarea sprijinului. **[OR 5]** Dacă statele membre nu pot interzice perceperea cumulativă a ajutoarelor, atunci, având în vedere principiul bunei administrări, Lauku atbalsta dienests [Serviciul de sprijin pentru mediul rural], după ce a primit cererea recurentei privind acordarea celui de al doilea sprijin și a concluzionat că suma solicitată împreună cu suma aferentă sprijinului acordat deja depășeau limita maximă, ar fi putut să îi comunice recurentei că suma solicitată trebuia corectată și redusă cu cel puțin 15 000 de euro, întrucât depășea limita maximă.

[10] Pentru a clarifica interpretarea dispozițiilor Regulamentului nr. 1305/2013 și ale Regulamentului de punere în aplicare nr. 808/2014, Senāts [Curtea Supremă, Letonia] consideră că se impune consultarea Curții de Justiție a Uniunii Europene.

Dispozitiv

În conformitate cu articolul 267 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene, [omissis] [referire la normele procedurale naționale], Senāts [Curtea Supremă, Letonia]

hotărăște

Adresează Curții de Justiție a Uniunii Europene următoarele întrebări preliminare:

Articolul 19 alineatul (1) litera (a) din Regulamentul (UE) nr. 1305/2013 al Parlamentului European și al Consiliului din 17 decembrie 2013 privind sprijinul pentru dezvoltare rurală acordat din Fondul european agricol pentru dezvoltare rurală (FEADR) și de abrogare a Regulamentului (CE) nr. 1698/2005 al Consiliului coroborat cu alte dispoziții ale regulamentulului menționat și ale Orientărilor Uniunii Europene privind ajutoarele de stat în sectoarele agricol și forestier și în zonele rurale pentru perioada 2014-2020 trebuie interpretat în sensul că:

- 1) un fermier își pierde calitatea de „tânăr fermier” pentru simplul fapt că a primit cu doi ani înainte sprijinul pentru dezvoltarea fermelor mici, prevăzut la articolul 19 alineatul (1) litera (a) liniuța (iii) din regulamentul;
- 2) normele respective autorizează statele membre să adopte o reglementare conform căreia un fermier nu poate beneficia de sprijinul prevăzut la articolul 19 alineatul (1) litera (a) liniuța (i) din regulamentul

în cazul în care a beneficiat deja de sprijinul prevăzut la liniuța (iii) a aceleiași dispoziții;

- 3) un stat membru are posibilitatea să respingă aplicarea cumulului de ajutoare în cazul unui fermier, în situația în care nu s-a respectat ordinea de cumul prevăzută în Programul de dezvoltare rurală convenit cu Comisia Europeană?

Suspendă procedura până la pronunțarea unei hotărâri de către Curtea de Justiție a Uniunii Europene.

Prezenta hotărâre nu este susceptibilă de nicio cale de atac.

[*omissis*] [semnături și formalități]

DOCUMENT DE LUCRU